

**МОНІТОРИНГ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ ЩОДО СКАЗУ В УКРАЇНІ
ЗА 1995 – 2015 рр.**

А. Ю. ДАНИЛЬЧЕНКО, аспірант*

В. В. НЕДОСЄКОВ, доктор ветеринарних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: nastasija777@mail.ru

***Анотація.** В статті розглянуто проблеми сказу та аналіз епізоотичної ситуації в Україні. Проаналізовано епізоотичну ситуацію за останні 20 років, з 1995-2015 рр., кількість захворілих тварин та зареєстрованих неблагополучних населених пунктів зі спалахами сказу в Україні. Наданий відсоток захворювання тварин за видами на вірус сказу в Україні за 2010-2015 роки.*

***Ключові слова:** епізоотична ситуація, сказ, неблагополучні пункти*

Сказ – особливо небезпечне вірусне захворювання всіх теплокровних тварин і людини, яке після появи клінічних ознак майже завжди закінчується смертельним результатом. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я входить до першої п'ятірки хвороб, спільних для людей і тварин, які завдають найбільших економічних збитків. [1, 2, 5, 8].

Основним джерелом зараження вірусом сказу для людини, котів, собак та худоби є інфіковані дикі тварини (лиси, вовки). Дикі тварини, які були заражені збудником сказу, мігрують від регіону до регіону та від країни до країни [6, 7].

Епідемічна ситуація зі сказу в Україні залишається нестійкою. Впродовж останніх 16 років реєструються поодинокі випадки захворювання людей на сказ. Сьогодні Україна є однією із найбільш неблагополучних країн зі сказу в Європі. Такий напружений епізоотичний стан створює загрозу погіршення епідемічної ситуації з цього особливо небезпечного летального захворювання [4, 3].

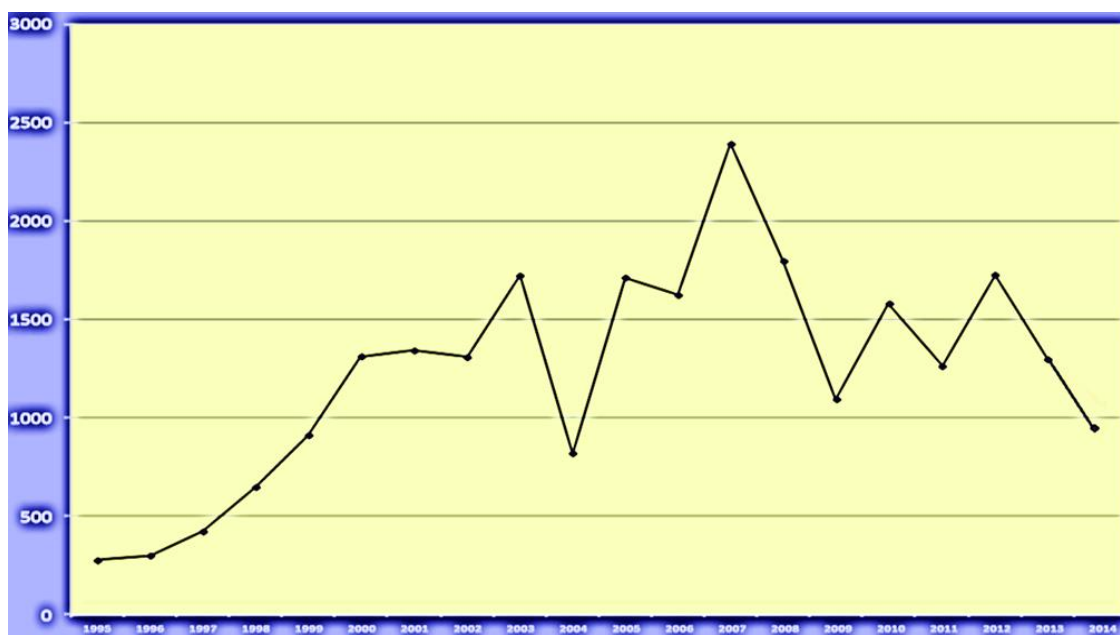
---

* Науковий керівник - доктор ветеринарних наук, професор В. В. Недосєков

Мета дослідження – проаналізувати динаміку захворювання на сказ в Україні за неблагополучними пунктами за 1995 – 2015 рр., кількості захворілих тварин на сказ в Україні та провести аналіз видової структури захворюваності тварин на сказ.

Матеріали і методи дослідження. Епізоотологічний аналіз проводили на основі даних річних звітів з усіх регіонів України за період з 1995 до 2015 року, річних звітів з діагностики регіональних державних лабораторій ветеринарної медицини, матеріалів конференцій із проблем сказу.

Результати досліджень та їх обговорення. Протягом останніх 20 років епізоотична ситуація, яка реєструється в Україні, характеризується значною кількістю випадків захворювання на сказ.

Рис. 1. Кількість неблагополучних пунктів щодо сказу в Україні за 1995 - 2014 рр.

Починаючи з 1995 р. (рис. 1), спостерігається збільшення кількості неблагополучних пунктів зі сказу з 311 в 1995 році до 693 в 1998 році. А в 2000 році ця цифра становила 1490 неблагополучних пунктів.

Кількість неблагополучних пунктів зі сказу у 2003 році (1796 н/п) збільшується майже вдвічі порівняно з 1998 роком.

В 2004 році спостерігаємо зменшення кількості н/п, протягом 2005 – 2006 рр. знову зростає кількість н/п щодо сказу до позначки 1829.

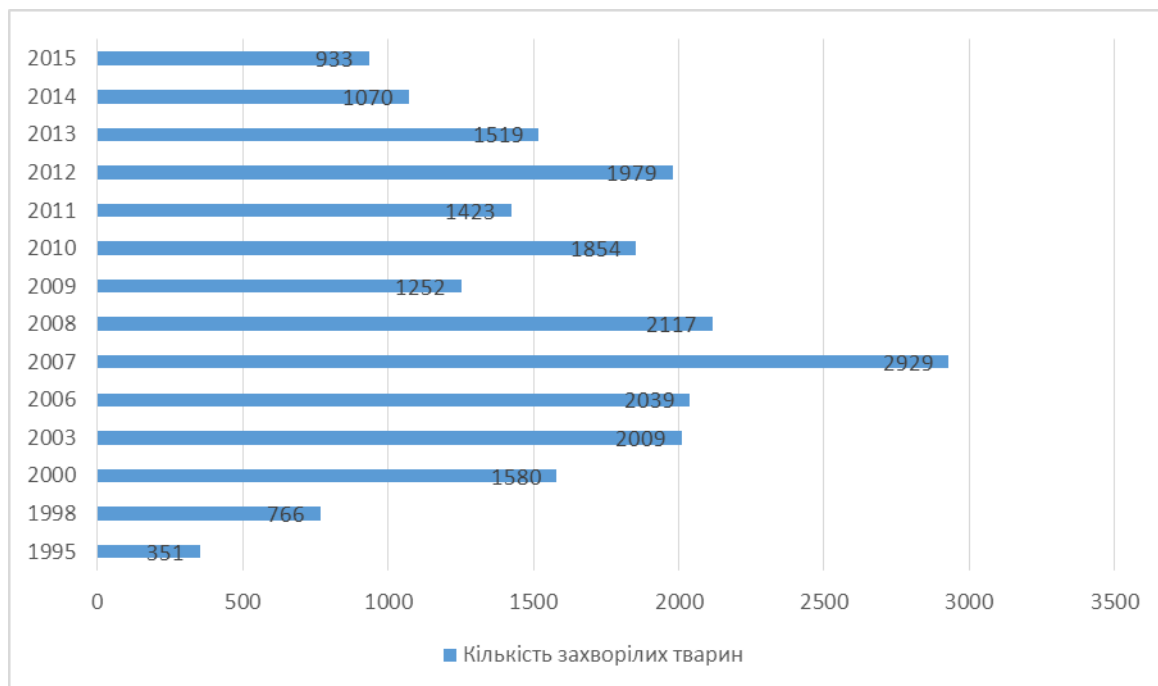
Стрімкий розвиток набуває епізоотія в 2007 році, але в 2008 йде на спад. Так, у 2007 році в Україні зареєстровано 2393 неблагополучних пунктів зі сказу тварин, в яких захворіло 2976 тварин, а станом на 2008 рік відмічено 1797 неблагополучних пунктів зі сказу тварин та 2117 хворих тварин.

В 2009 році на 703 н/п менше в порівнянні з 2008 роком. Але цей спад тривав недовго. В 2010 нараховано 1581 н/п, а в 2012 – 1727, що майже на рівні 2008 року.

Станом на 2013 рік зареєстровано 1296 неблагополучних пунктів зі сказу, в яких захворіло 1519 тварин, рівень захворювання знизився майже вдвічі порівняно з 2007 роком, коли спостерігали найбільшу кількість зареєстрованих результатів за останні 20 років.

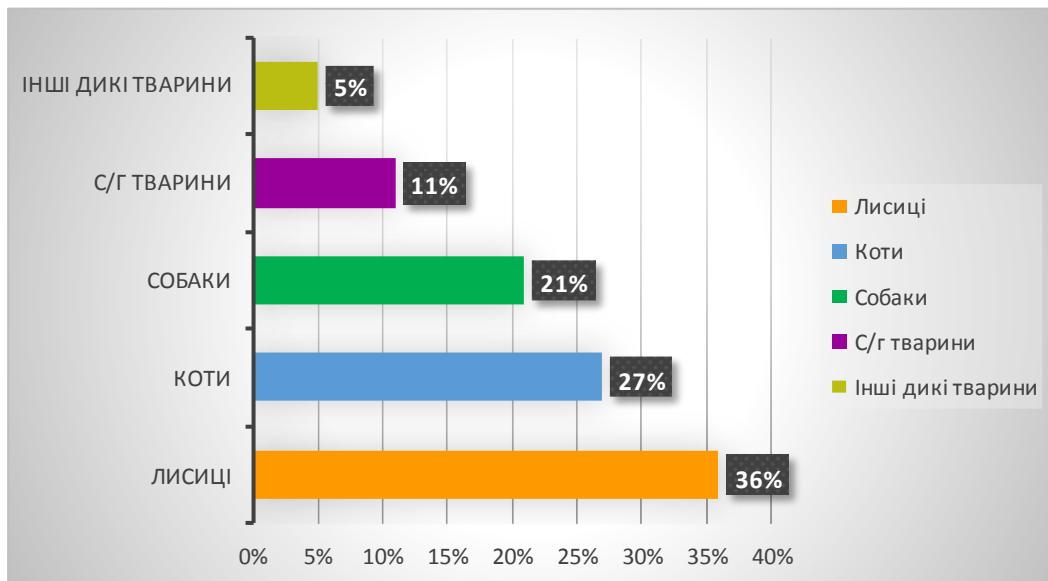
У 2014 році захворіло 1070 тварин, зареєстровано 936 неблагополучних пунктів, що на 360 н/п та на 30 % захворілих тварин менше ніж в 2013 році.

В 2015 році на 119 неблагополучних пункти менше ніж в 2014 році.

Рис. 2. Кількість захворілих тварин на сказ в Україні в період 1995 - 2015 рр.

На рисунку 2 зображено динаміку чисельності хворих тварин на сказ в період з 1995 по 2015 роки.

Рис. 3. Захворювання тварин за видами на вірус сказу в Україні впродовж 2010 – 2015 рр.

Проаналізовано видову структуру захворюваності тварин на вірус сказу за 2010 – 2015 рр. (рис. 3)

Аналіз видової структури захворюваності тварин на сказ показав, що найбільше число випадків реєструється у лисиць (36 %) і вони займають перше місце за захворюваністю та передачею даного захворювання. Але не менш значна кількість випадків сказу припадає на котів та собак – відповідно 27 % та 21 %.

Підвищує ризик виникнення захворюваності ще той факт, що значна кількість власників домашніх тварин відмовляється їх вакцинувати.

Висновки.

1. Проаналізовано динаміку захворювання на сказ в Україні за останні 20 років. Спостерігається стрімкий розвиток епізоотії, починаючи з 1995 року до 2007 року, а з 2008 року – зменшення захворюваності на сказ.

2. Проаналізувавши кількість захворілих тварин на сказ в Україні в період з 1995 до 2015 року, можна зробити висновок, що найбільша кількість захворювань була в 2007 році, яка досягала 2929 хворих тварин.

3. Під час аналізу епізоотичної ситуації захворювання на вірус сказу за видами тварин встановлено, що основним носієм і джерелом збудника сказу є червона лисиця (36 %).

4. У котів і собак також спостерігається значний відсоток захворюваності на вірус сказу (27 % і 21 %), причиною чого є відмова значної кількості господарів, тим більше тих, хто проживає в областях, їх вакцинувати, що підвищує ризик виникнення захворюваності.

Список літератури

1. Голік М. О. Аналіз епізоотичної ситуації зі сказу в Чернігівській області / М. О. Голік, І. М. Полупан, В. В. Недосєков // Ветеринарна медицина України. – 2015. - № 5. – С. 5.
2. Груздев К.А. Бешенство животных / К. А. Груздев, В. В. Недосєков. – М.: Аквариум ЛТД, 2001. – 304 с.
3. Державна ветеринарна та фітосанітарна служба України [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://vet.gov.ua/node/2048>
4. Недосєков В. В. Науково-методичне забезпечення заходів боротьби зі сказом [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://a7d.com.ua/tvarinnictvo/1077-naukovo-metodichne-zabezpechennja-zakhodiv.html>
5. Rabies [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs099/en/>
6. Rabies Virus [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.pet-informed-veterinary-advice-online.com/rabies.html#rabies-definition>
7. Rabies Virus [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://www.ccohs.ca/oshanswers/diseases/rabies.html>
8. Viruses [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.livescience.com/47340-viruses-scarier-than-ebola.html>

Reference

1. Golik M. O., Polupan I. N., Nedosykov V. V. (2015). Analysis of epizootic situation of rabies in Chernihiv oblast. Veterinary Medicine of Ukraine. № 5, 5.
2. Gruzdev K.A., Nedosykov V. V. (2001). Beshenstvo animals. Moscow: Akvaryum Ltd., 304.

3. The State Veterinary and Phytosanitary Service of Ukraine. Available at: <http://vet.gov.ua/node/2048>
4. Nedosykov V.V. Scientific and methodological support measures to combat rabies. Available at: <http://a7d.com.ua/tvarinnictvo/1077-naukovo-metodichne-zabezpechennja-zakhodiv.html>
5. Rabies. Available at: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs099/en/>
6. Rabies Virus. Available at: <http://www.pet-informed-veterinary-advice-online.com/rabies.html#rabies-definition>
7. Rabies Virus. Available at: <https://www.ccohs.ca/oshanswers/diseases/rabies.html>
8. Viruses. Available at: <http://www.livescience.com/47340-viruses-scarier-than-ebola.html>

МОНИТОРИНГ ЭПИЗООТИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ ПО БЕШЕНСТВУ В УКРАИНЕ ЗА 1995 - 2015 ГГ.

А. Ю. Данильченко, В. В. Недосёков

***Аннотация.** В статье рассмотрены проблемы бешенства и анализ эпизоотической ситуации в Украине. Проанализировано эпизоотическую ситуацию за последние 20 лет с 1995 - 2015 гг., количество заболевших животных и зарегистрированных населенных пунктов со вспышками бешенства в Украине. Предоставлен процент заболевания животных по видам на вирус бешенства в Украине за 2010 - 2015 г.*

***Ключевые слова:** эпизоотическая ситуация, бешенство, неблагополучные пункты*

MONITORING EPIZOOTIC SITUATION OF RABIES IN UKRAINE FOR THE YEARS 1995-2015

A. Y. Danilchenko, V. V. Nedosekov

***Abstract.** In the article the problem of rabies and analysis of epizootic situation in Ukraine. Analysis of epizootic situation in the last 20 years, with 1995-2014 years, the number of diseased animals and registered localities with outbreaks of rabies in Ukraine. Powered by percentage of animal diseases views of the rabies virus in Ukraine for 2010-2015 years.*

***Key words:** epizootic situation, rabies, disadvantaged items*